

Motion till riksdagen 2009/10:A447

av **Jan Emanuel Johansson (s)**

Avtrappningsstöd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur ett avtrappningsstöd kan utformas.

Motivering

Arbete åt alla är den viktigaste frågan för oss socialdemokrater. Ett samhälle som av egen kraft kan upprätthålla full sysselsättning står starkt och har lättare att gå före och våga satsa på seriöst långsiktiga miljömål i svensk samhällsutveckling.

Avtrappningsstöd är ett unikt förslag till arbetsmarknadsåtgärd. Avtrappningsstöd är snarare en uppfinning än en politisk programförklaring. Förslaget innebär ett tekniskt helhetsgrepp för att snabbt och effektivt integrera alla som vill ha ett jobb på arbetsmarknaden. Det är framtaget med miljömässigt hållbar utveckling som långsiktigt mål.

Avtrappningsstöd är konstruerat så, att alla arbetssökande redan inom något dygn ska kunna erbjudas möjlighet att få sin försörjning av eget arbete på hemorten.

Avtrappningsstöd stimulerar näringslivets produktivitet utveckling, minskar arbetsresandet och skapar jobb när det behövs och nära människorna.

Avtrappningsstöd motverkar diskriminering genom anonym matchning av utbud och efterfrågan.

Avtrappningsstöd optimerar resursallokeringen genom att ha fullt fria konkurrensförhållanden på efterfrågesidan.

Avtrappningsstöd maximerar insatsens kostnadseffektivitet, genom att samhällets stöd automatiskt minimeras och anpassas till behoven på varje lokal arbetsmarknad, och genom att varje enskild insats från första dagen automatiskt trappas ner och fasas ut på individnivå.

Fel! Okänt namn på

Genom avtrappningen slussas arbetssökande snabbt bort från lågproduktiva arbetsuppgifter och in på mer effektiva arbetsplatser och till fasta jobb.

Konstruktionen bygger på förutsättningen att det föreligger tillräckligt priselastisk efterfrågan på alla kategorier arbetskraft och att samhället vid behov är berett att kortvarigt betala för att skapa efterfrågan i enskilda fall.

Avtrappningsstöd är en idé om hur samhället genom arbetsmarknadsstöd skulle kunna upprätthålla full sysselsättning och optimal resursallokering, utan den risk för inflationsdrivande överhettning som full sysselsättning annars brukar ge, och utan de inlåsnings- eller undanträngningseffekter som arbetsmarknadsstöd tenderar att orsaka.

Arbetsmarknadspolitik är det omöjliga konst!

Arbetsmarknadspolitikens omöjliga mål är att skapa full och effektiv sysselsättning i hela landet, i synnerhet på platser med svagt näringsliv och hög arbetslöshet.

Följande förslag till arbetsmarknadsåtgärd är en idé om hur vi ska kunna göra det omöjliga möjligt. Vi kallar förslaget avtrappningsstöd eftersom insatsen i varje enskilt fall, stegvis, relativt snabbt och med inbyggd automatik, fasar ut sig själv.

Avtrappningsstöd är konstruerat för att samhället ska kunna hjälpa alla att hitta ett fast jobb på hemorten. Ett delmål är alltså att minska tvånget att flytta från sina rötter och anhöriga för att få arbete. Avtrappningsstöd innebär också att vi skulle kunna minska förekomsten av långa tröttande arbetsresor. Genom åtgärden skulle samhället kunna erbjuda alla människor garanterad rätt till åtminstone nödortförsörjning av eget arbete på hemorten, under den tid det tar för åtgärden att slussa in den arbetssökande till ett fast jobb med avtalsenlig lön. Bra för människorna och bra för miljön!

Inkomst av arbete, en rättighet för alla

Alla borde kunna erbjudas försörjning genom eget arbete som en rättighet! Avtrappningsstöd erbjuder en tydlig och konkret metod att skapa jobb för alla – och samtidigt motverka diskriminering – inte minst för invandrare, ungdomar och långtidssjukskrivna.

Avtrappningsstöd bygger först och främst på att alla möjliga arbetsgivare, inom åtgärdens ram, fritt får konkurrera om arbetssökandes arbetskraft, via en anonym matchningsdatabas.

I den anonyma databasen kan arbetsgivare ange önskemål via ett sökformulär som matchas mot de arbetssökande.

Sökformuläret ska vara så utformat att matchningen får relativt låg precision och inte påverkas av etnisk tillhörighet, kön, ålder eller medicinska faktorer.

Fel! Okänt namn på

Avsikten är att skapa en relativt hög frekvens av oväntade möten mellan arbetstagare och arbetsgivare, med tydliga ekonomiska incitament för båda parter att utveckla ett gott samarbete i konkreta produktionssituationer.

Inom åtgärdens ram betalar arbetsgivare avgift till samhället för de arbets-sökandes arbete, och samhället betalar lönen till de arbetssökande.

Avgiftsnivån bestäms på individnivå, löpande och automatiskt, i matchningsdatabasen, utifrån tillgång och efterfrågan på arbetskraft med olika kompetenser. Avgiftsnivån första dagen kan i princip bli hur låg som helst. Negativa avgifter kan krävas i vissa fall, och under särskilt svåra konjunkturlägen, för att alla arbetssökande ska komma i arbete varje dag.

Samhället betalar fast lön till de arbetssökande för varje dag som arbetsgivaren rapporterar närvaro på arbetsplatsen. Lönenivån påverkas inte av hur hög avgift arbetsgivaren betalar till samhället för arbetskraften.

Arbetsgivaren betalar avgiften dygnsvis i förskott och erlagd avgift återbetalas inte. Negativa avgifter regleras i efterskott. Kravet på förskottsbetalad avgift innebär att arbetsgivare tvingas att medvetet chansa på att betala en dags avgift för att prova nya medarbetare med ganska oklar kompetensprofil utan att i förväg veta vare sig ålder, kön eller etnisk tillhörighet på den sökande. Avgiften för första arbetsdagen kan bli uppseendeväckande låg. De uppseendeväckande låga ingångsavgifterna kommer förhoppningsvis att bidra till att väcka uppmärksamhet, nyfikenhet och intresse för stödformen.

Efter första dagen kan arbetsgivare välja att fortsätta anlita samma person, genom att fortsätta förskottsbeta avgift till samhället. Arbetsgivarens avgift höjs då med i storleksordningen tio kronor för varje ytterligare dag i följd, som arbetsgivaren vill fortsätta att anlita samma person. Ingen lön utgår om den arbetssökande avbryter en arbetsdag i förtid eller inte kommer till en anvisad arbetsplats. Första dagen fastställs alltså avgiften i matchningsdatabasen och om parterna väljer att fortsätta samarbetet flera dagar i följd, så stiger arbetsgivarens avgift automatiskt för varje dag.

Den automatiska dygnsvisa avgiftshöjningen innebär att samhällets kostnad för stödet automatiskt trappas ner. Ju fler dagar i följd en arbetssökande arbetat åt samma arbetsgivare, desto högre blir arbetsgivarens avgift för nästföljande dag. Höjningen ska vara så snabb att avgiften redan efter några månader blir högre än lönekostnaden för avtalsenlig lön. Härigenom motverkas effektivt undanträngnings- och inläsningseffekter. När arbetsgivarens avgift börjat överstiga normal lönekostnad, så ökar snabbt incitamentet för arbetsgivare att erbjuda den arbetssökande en normal avtalsenlig anställning.

En överslagsberäkning visar att, om avgiften antas vara noll första dagen och ökar med tio kronor per arbetsdag, så kommer avgiften att vara högre än lönekostnaden för avtalsenlig lön efter ungefär fyra till sju månader, om lönekostnaden för avtalsenlig lön ligger mellan 150 och 250 kronor per timme.

Lättrörlig arbetskraft stärker lokala nätverk!

Avtrappningsstöd uppmuntrar arbetsplatser att inom åtgärdens ram, anlita arbetssökande för att tillgodose lågprioriterade eller kortvariga behov. Det ska

Fel! Okänt namn på

inom åtgärdens ram vara friktionsfritt och enkelt att anlita arbetssökande en dag eller två till alla möjliga olika uppgifter.

Genom avtrappningsstödet får arbetssökande tillfälle att prova att jobba med olika uppgifter hos olika arbetsgivare, och arbetsplatserna får ökad kontakt med ortens olika talanger och kan stimuleras av nya idéer och arbetssätt.

Anonymiteten i matchningsprocessen motverkar diskriminering och ökar kreativiteten på företagen, genom att skapa många, oväntade och förhoppningsvis innovativa, möten.

Avtrappningsstöd erbjuder marknaden arbetskraft sex timmar per dag under vardagar. Övrig tid hänvisas arbetsgivare till den vanliga arbetsmarknaden.

Inom avtrappningsstödet räknas arbetstiden inklusive restiden mellan arbetsplats och bostad. Arbetsplatser på arbetskraftens hemort får alltså mer produktiv arbetstid för avgiften än arbetsplatser med längre resväg.

Avtrappningsstödet ska garantera alla rätt till arbete med en lön som det nödortföretag går att leva på. Lönen förutsätts ligga ungefär på a-kassenivå eller runt 100 kronor per timme vid sex timmars arbetsdag.

Det finns flera skäl till att jag väljer att inom åtgärdens ram föreslå sex timmars arbetsdagar. (Alltså 30 timmars arbetsvecka inom åtgärdens ram.)

För det första är tanken att den som vill arbeta mer än sex timmar per dag, ska vara fri att ta extrajobb utan att det påverkar möjligheten att delta i åtgärden.

Det viktigaste skälet till att välja att ha sex timmars arbetsdagar inom åtgärdens ram, är att locka så många som möjligt av dem som står utanför arbetsmarknaden att söka sig in på arbetsmarknaden via avtrappningsstödet.

Med så pass förmånliga villkor som sex timmars arbetsdag, timlön runt 100 kronor och lön under resan till och från jobbet, skulle antagligen många personer med begränsad arbetsvana eller arbetshinder lockas att anta åtgärdens erbjudanden och därmed komma igång och arbeta.

Ett annat skäl till att välja sex timmars arbetsdag inom åtgärden är att det sannolikt skulle locka åtskilliga företag att tidigt i processen kompletteringsanställa till avtalsenlig lön ett par timmar för att fylla på upp till normal åttatimmarsdag, och om personen redan finns på företagets lönelista som timanställd när avgiften inom åtgärden blivit högre än lönekostnaden för avtalsenlig lön, så blir steget till vanlig anställning lättare att ta för arbetsgivaren.

Arbete åt alla som vill jobba

Avtrappningsstöd är tänkt att vara frivilligt och tillgängligt för alla som vill delta. En arbetssökande ska bara behöva kryssa i ett formulär på matchningsdatabasen för att inom något dygn bli anvisad en arbetsplats nära hemorten.

Avtrappningsstöd är framför allt konstruerat för att vara en konkurrensneutral arbetsmarknadsåtgärd som optimerar resursallokeringen.

Avtrappningsstöd syftar till att arbetssökande ska bli bekanta med hemortens mest produktiva företag och få prova på att jobba med varierande uppgifter. Meningen är att man som arbetssökande efter en tids kortare uppdrag av

Fel! Okänt namn på

varierande slag ska hitta en arbetsplats där ens förmågor kommer till sin rätt, en arbetsplats där man trivs och får en varaktig anställning.

Avtrappningsstöd borde kunna bli en jämförelsevis kostnadseffektiv stödform, eftersom samhället får in konkurrensmaximerade avgifter för arbetsökande som jobbar medan de söker fast anställning. Samhället och dess medborgare bör också få vinster i form av ökad arbetsförmåga, ökad realproduktion, förbättrad konkurrenskraft och förbättrad självkänsla och livskvalitet.

Jag vill understryka att avtrappningsstöd är en teoretisk konstruktion snarare än ett uttryck för partipolitik. De mål som avtrappningsstödet är konstruerat för att uppnå, är sådant som de flesta, som arbetar med demokratisk marknadsekonomisk välfärdspolitik, eftersträvar: full sysselsättning och optimal resursallokering inom ramen för allmänt spridd välfärd och hållbar utveckling. Syftet med konstruktionen är att bidra till en trevligare värld snarare än att argumentera för vänster eller höger. Ideologiskt står förslaget inte i konflikt med andra än de mest extrema höger- och vänsterkrafterna. Det är min förhoppning att förslaget ska finna stöd över partigränserna.

Förslagsvis borde avtrappningsstöd testas på några enstaka orter under något år, i både glesbygd och i någon mer genomsnittlig ort samt i invandrartät förortsmiljö.

Kostnaden för utbildning, information och marknadsföring, liksom behovet av personell övervakning av systemet och behovet av negativa avgifter, kommer sannolikt att vara stort i början, men bör sjunka betydligt efter något år när avtrappningsstöd fått tid att etableras och komma in i folks medvetande.

Förhoppningsvis kommer kostnaderna för åtgärden att bli lägre efter hand som man upptäcker och kommer tillrätta med problem och barnsjukdomar i konstruktionen.

Stockholm den 5 oktober 2009

Jan Emanuel Johansson (s)